

Nemzetpolitikai összefoglaló

2015. 12. hét

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Kelemen Hunor: nem lehet látni, hogy merre halad Románia

Kelemen Hunor szerint „a reggeltől estig tartó bilincscsörgésen” túl nem lehet látni, hogy merre halad Románia, teljes a bénultság a román politikai elitben. Az RMDSZ elnöke a bilincscsörgés kifejezéssel a példátlan korrupcióellenes harcra utalt abban a politikai helyzetértékelésben, amelyet az erdélyi magyar Kulturális Autonómia Tanács kolozsvári ülésén mondott el szombaton. Kelemen Hunor úgy értékelte, hogy Romániában ma senki nem akar felelősséget vállalni semmiért, amely a társadalom hosszú távú felzárkóztatását segítené. Megítélése szerint a Ponta-kormány napjai meg vannak számlálva, a kabinet már csak tehetetlenségből kormányoz. Hozzátette, a választási törvényeket leszámítva semmilyen fontos kérdés nincs, amelyről politikai párbeszéd folyna Bukarestben. Az RMDSZ elnöke azt is bajnak tartja, hogy a román társadalom úgy tekinti: a német nemzetiségű Klaus Johanniss államfővé választásával a kisebbségi kérdést megoldották Romániában. Hozzátette, egyelőre nem érzékelhető, hogy az elnök pontosan mit akar, és semmilyen nemzetközi kényszer nem nehezedik Romániára a kisebbségek helyzetének javítása tekintetében. Kelemen Hunor beszámolt arról, hogy az év elején többször is tárgyalt Klaus Johannissal, akit arról próbált meggyőzni, hogy szükség lenne egy, az elnök által garantált többség-kisebbség paktum megkötésére. Ez a paktum biztosíthatná a kisebbségek számára, hogy szerzett jogukat nem vonják vissza tőlük, a jogokat rögzítő törvényeket alkalmazzák, és ez tudná elősegíteni a román társadalommal folytatandó párbeszédet is, amely a továbblépéshez szükséges. Az RMDSZ-elnök szerint 25 évvel a rendszerváltozás után olyan helyzetbe került a romániai magyar közösség, amikor a meglévő jogait is megpróbálják közigazgatási eszközökkel visszaszorítani. Példaként hozta fel, hogy a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen (MOGYE) évek óta nem sikerül betartatni a magyar közösség számára kedvező törvényt. Ha nem indul valami új konszenzuskeresés a romániai társadalomban, akkor Románia teljesen el fogja veszíteni a következő éveket – vélekedett Kelemen Hunor.

A Kulturális Autonómia Tanács döntött pedagógusi levelezőlisták indításának támogatásáról. Az RMDSZ kezdeményezésére 2012 áprilisában létrejött romániai magyar tudományos, művészeti, művelődési és szakmai szervezetek döntéshozó fórumának célja, 15–18 középiskolai tantárgyhoz kapcsolódó levelezőlisták létrehozása, amelyek mintegy tízezer magyarnak biztosítanak fórumot a szakmai párbeszédre. Az ülésen Magyarai Tivadar, az RMDSZ oktatási főtitkárhelyettese számolt be arról, hogy hamarosan lezárul annak az erdélyi magyar oktatási stratégiának a kialakítása, amelyik települési szintre lebontott választ ad arra a kérdésre, hogy milyen lehetőségei nyílnak a magyar gyermekeknek magyarul tanulni.

Constantinescu: hiányzik a közös nagy cél a román–magyar viszonyból

Emil Constantinescu szerint hiányzik a közös nagy cél, amelyik újra egymás mellé állíthatná a románokat és a magyarokat. A volt román államfő a fekete március évfordulója alkalmából szervezett marosvásárhelyi kerekasztal-beszélgetésen tekintette át a román–magyar viszony alakulását. Emil Constantinescu úgy vélte, a román–magyar viszony rendezésében rendkívüli fontossággal bírt, hogy mindkét ország a NATO-hoz és az Európai Unióhoz való csatlakozását tekintette céljának. A volt államfő szimbolikus jelentőségűnek tartotta, hogy az integrációban előbb járó Magyarország szószólója lett a nemzetközi szervezetekben Románia csatlakozásának. Az elnöki tisztséget 1996 és 2000 között betöltő Constantinescu szerint az 1990-es évek elején a hatalomban megmaradt kommunista struktúrák alakították a romániai viszonyokat. Szerinte a román–magyar kapcsolatok rendezésében óriási szerepe volt annak, hogy 1996-ban az RMDSZ-t bevonták a kormányzásba. Ezzel Románia az etnikumok közti feszültségek kezelésének a példaországává vált – vélekedett. Markó Béla szenátor, az RMDSZ volt elnöke viszont arról beszélt, hogy aggasztóbbnak látja a romániai demokrácia és ezen belül a magyar közösség helyzetét, mint tíz évvel ezelőtt. Példaként a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen (MOGYE) kialakult konfliktust, a nemzeti szimbólumok elleni hatósági fellépéseket említette. Frunda György, Victor Ponta román miniszterelnök tanácsadója elengedhetetlennek tartotta, hogy megtörténjen a 25 évvel ezelőtti marosvásárhelyi véres összecsapás háttérének a feltárása. Frunda nehezményezte, hogy leállt a legfelsőbb szintű magyar–román párbeszéd. Szerinte amikor a közös kormányülések határozták meg a kétoldalú kapcsolatokat, az utca embere szintjén is jobb volt a román–magyar kapcsolat. Smaranda Enache emberi jogi harcos, a marosvásárhelyi Pro Európa Liga társelnöke úgy vélte, a véres marosvásárhelyi összecsapások idején is létezett egyfajta román–magyar szolidaritás, hiszen nem a román rendőrség, és nem a román hadsereg akadályozta meg a konfliktus kiteljesedését, hanem a románok és a magyarok bölcsessége. A kerekasztal-beszélgetés végén Borbély László RMDSZ-alelnök, a szervező Bernády György Alapítvány elnöke megállapította, ma nincs nézetkülönbség abban, hogy 25 évvel ezelőtt Marosvásárhelyen provokáció történt, és a provokátorok abban voltak érdekelték, hogy Romániában ne legyen demokrácia sem a románok, sem a magyarok számára.

Egyezés született a felekezeti oktatásról

Aláírta a felekezeti oktatásra vonatkozó egyezményt az oktatási minisztérium a református és unitárius egyház képviselőivel szerdán Bukarestben. A tanügyi törvény értelmében a szaktárcának valamennyi, Romániában elismert egyházzal alá kell írnia az erre vonatkozó szerződést, ám tavaly év végéig ezt csak az ortodox egyházzal sikerült tető alá hozni. A történelmi magyar egyházakkal kötött egyezmény azután született meg, hogy az RMDSZ

egyeztetett a szaktárca illetékeseivel. „Egy nagyon fontos momentum az egyezmény aláírása, hiszen sok év után egyfajta szerződéses viszonyban rendeződik az állam és a két felekezet közötti kapcsolat. Remélem, hogy a közeljövőben a többi magyar egyházzal is sikerül rendezni ezt a kapcsolatot” – mondta Kelemen Hunor szövetségi elnök. Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke történelmi jelentőségűnek nevezte az egyezmény aláírását, rámutatva: amit az állami iskolák nem tudnak biztosítani, a felekezeti oktatás kiegészítésként adja. „A nemzetek egymás melletti békés együttélése, amit egyházi szempontból mi az ökumenében foglalunk össze, csakis akkor valósulhat meg, ha rádöbbenünk, az ortodox felekezethez tartozók ugyanazt mondják, amit a római katolikusok vagy a protestánsok, sőt a neoprotestánsok is aláhúznak.” „A rendszerváltozás után az egyháznak fő célja volt az iskolahálózat kiépítése, és több mint két évtized után elérkeztünk ahhoz a ponthoz, amely lehetővé tette, hogy a tanügyi törvény keretében protokollumot írjunk alá. Sok kérdésre kell még választ keresni, de akikkel tárgyaltunk, mindenkiben van jó szándék” – fogalmazott Bálint Benczédi Ferenc. A Magyar Unitárius Egyház püspöke hozzátette: az iskola a mindenkori társadalomnak az egyik alappillére, a szerződés aláírásával kimozdultak a holtpontról, ami az egyháznak biztonságot ad, hogy tovább folytassa oktatási tevékenységét.

Húsz éves a szlovák-magyar alapszerződés

A Magyarország és Szlovákia között kötött alapszerződés jól szolgálja a két ország közötti együttműködést - írta a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM) az egyezmény aláírásának 20. évfordulója alkalmából kiadott közleményében. Az 1995-ben Párizsban aláírt, a jószomszédi kapcsolatokról és a baráti együttműködésről szóló szerződést a KKM fontos nemzetközi jogi dokumentumként tartja számon, amely alapján két évtizede építik a két országok közötti kétoldalú kapcsolatokat a közös érdekek alapján. Az alapszerződés megteremtette az együttműködés kereteit és alapjait a kétoldalú kapcsolatrendszer minden területén, egyebek mellett az egymás országaiban élő nemzeti kisebbséghez tartozók jogainak védelmére vonatkozó kötelezettségvállalások rögzítésével, valamint a kétoldalú gazdasági együttműködés kereteinek létrehozásával. Miroslav Lajčák szlovák külügyminiszter a pozsonyi Pravda napilapban írt véleménycikket az alapszerződésről. „Jó kerítés, jó szomszédság, tartja a mondás, és a két évtizede megkötött alapszerződés is olyan, a konfliktusok lehetőségét kizáró élő sövény, amely rendkívül jó minőségű, ellenállt az idő vasfogának és a politikai változások szelének is” - szögezte le írásában a szlovák diplomácia vezetője. Megjegyezte: ma a szlovák-magyar politikai, illetve gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok olyan szinten vannak, mint soha korábban. A Most-Híd szerint a jószomszédi kapcsolatokról és a baráti együttműködésről szóló szerződés aláírása óta jelentősen enyhültek a két ország közötti feszültségek. A vegyes párt szerint a szerződés meghatározta a felvidéki magyar közösség és az államalkotó nemzet együttélésének

alapfeltételeit, valamint hozzájárult a nacionalista megnyilvánulás elfojtásához. Hozzá tették, egye kötelezettségek, amelyek az alapszerződésből adódnak, még mindig nincsenek teljesítve. A mai napig nem létezik egy nemzeti kisebbségek védelméről, kultúrájáról és nyelvéről szóló törvény. Berényi József, az MKP elnöke szerint módosítani kellene a szlovák-magyar alapszerződést a kisebbségi kérdésekben, elsősorban az asszimilációt, a területi felosztást és a kisebbségi nyelvhasználatot illetően a médiában. Véleménye szerint az alapszerződés csupán 70 százalékban felel meg a mai követelményeknek. „Ezért a magyar kisebbség identitásának megőrzése érdekében fontosak a további követelmények, mint ahogyan a magyar polgárok által lakott régiók gazdasági felemelkedése is. Ezek közé tartozik kisebbségi önkormányzat is” – fogalmazott Berényi.

Magyar nyelvű szakképzési megállapodás a Vajdaságban

A vajdasági magyar szakképzés fejlesztéséről szóló elvi megállapodást kötött Magyarokanizsán a Miniszterelnökség, a Földművelésügyi Minisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium és a vajdasági Magyar Nemzeti Tanács (MNT). A kisvárosban a küllhoni magyar szakképzés éve programsorozat keretében a vajdasági szakképzési lehetőségekről tárgyaltak a felek. Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkár kiemelte, hogy alapvető cél ráirányítani a figyelmet a szakképzés fontosságára. Mint fogalmazott, most a legégetőbb probléma az elvándorlás, és erre kell a hathatós válaszokat találni. „Ma a magyarság megerősítése az alapvető cél a magyarok lakta régiókban, ennek a gazdasági megerősítésnek az egyik alapja lehet a szakképzés átalakítása” - tette hozzá. Szerinte ahhoz, hogy a magyarok a szülőföldjükön tudjanak boldogulni, arra van szükség, hogy jól menő magyar gazdaságok jöjjenek létre, és ehhez a megfelelő szakképzést is biztosítani kell. Elmondása szerint a különböző határon túli régiókban körülbelül fele-fele arányban választják a diákok a szakoktató intézményeket és a gimnáziumokat, de Erdélyben kimagasló arányban inkább gimnáziumba indulnak a fiatalok, míg a Vajdaságban kétharmaduk inkább a szakiskolákat, szakközépiskolákat választja. „Úgy gondolom, hogy ez jó tendencia, viszont ezt kell megtölteni olyan tartalommal, hogy valóban olyan szakmákat tanuljanak a gyerekek, amellyel később a szülőföldön tudjanak boldogulni” - tette még hozzá. Pásztor István, a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke kiemelte, hogy az utóbbi években a vajdasági magyar politika is sokat foglalkozott a képzési-oktatási rendszer átalakításával, megóvásával. Szerinte a jövőben a szerbiai oktatási rendszer a gazdaságosság és a korszerűsítés miatt komoly változásokon esik majd át, és ebben kell megtalálni a magyar szellemiségű és jó minőségű magyar nyelvű oktatás helyét. Hozzá tette, hogy a fiataloknak versenyképes tudásra van szükségük, ami a munkaerőpiacon is előnyt jelenthet számukra. Hajnal Jenő, a vajdasági Magyar Nemzeti Tanács elnöke a megállapodással kapcsolatban nyomatékosította, hogy annak

célja a gazdaság fejlesztése, a munkanélküliségi gondok megoldása és a szülőföldön való megmaradás biztosítása. A most aláírt megállapodás főleg a mezőgazdaság és az idegenforgalom területét érinti, tanműhelyek kialakítására, illetve a szakiskolák korszerűsítésére vonatkozik. Az együttműködés keretében Magyarokanizsán, Topolyán és Szabadkán alakítanak ki gyakorlati tanlétesítményt.

Varga Mihály: Olyan befektetési programokat kell hozni Vajdaságba, amelyek a szülőföldjükön tartják a fiatalokat

Szerbia - az uniós országokat leszámítva - az egyik legstabilabb befektetési lehetősége a magyar gazdaság szereplőinek - hangsúlyozta Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter a szabadkai Pannon RTV Közügyek című műsorában. Varga Mihály kiemelte, hogy a Magyarország és Szerbia közötti diplomáciai kapcsolat az utóbbi 15-20 évben nem volt olyan jó, mint most, és vannak közös fejlesztési elképzelések is. „A magyar vállalkozók részéről nincs talán az a visszafogottság vagy az a fajta tartózkodás, amely az 1990-es éveket jellemezte. Sokkal könnyebb ma arról beszélni nekik, hogy Szerbiában is vannak befektetői lehetőségek” - fogalmazott a tárcavezető. Szerinte most a legfontosabb a humántőkébe való beruházás, valamint az, hogy a fiatalokat a szakképzés irányába tereljék. „Szeretnénk, ha ezt Kárpát-medencei szintű programmá tudnánk fejleszteni, és a következő hónapokban Erdélyben, a Vajdaságban, de akár Kárpátalján és a Felvidéken is ilyen szakképzési centrumokat tudnánk nyitni” - magyarázta, hozzátéve, hogy a munkaerőbe való befektetés később megteremti annak a lehetőségét is, hogy a beruházók ne küzdjenek munkaerő-problémákkal. A miniszter a szabadkai látogatása során Pásztor Istvánnal, a Vajdasági Magyar Szövetség elnökével arról egyeztetett, hogy megpróbálnak olyan befektetési programokat a Vajdaságba hozni, amelyek a szülőföldjükön tartják a fiatalokat. Varga Mihály kiemelte, hogy a munkahelyteremtésben kell előrelépést elérni, mert ezen keresztül lehet otthon tartani a fiatalokat. A közeljövőről szólva úgy fogalmazott: „az a cél, hogy a most induló magyar gazdaságfejlesztési programokba beintegráljuk a vajdasági elképzeléseket”. Szerinte nagyon sok olyan lehetőség van még a Vajdaságban, amire Magyarországon már sokkal kisebb a nyitottság vagy a fogékonyság, példaként az élelmiszeripar és a gyógyturizmus fejlesztését említette.

A kárpátaljai magyarságot érintő kérdésekről tárgyaltak Kijevben

Ukrajna emberi jogokért, nemzeti kisebbségekért és nemzetközi kapcsolatokért felelős bizottságának kezdeményezésére március 11-én Kijevben parlamenti meghallgatásokat tartottak „A civil társadalom szerepe, jelentősége és hatása a nemzetiségi politika egységességének formálására Ukrajnában” címmel. Az eseményre magyar társadalmi

szervezetek is meghívást kaptak. A kárpátaljai magyarságot Brenzovics László, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke, parlamenti képviselő, Orosz Ildikó, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola elnöke, Rác Béla, a főiskola rektorhelyettese, valamint az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség tiszteletbeli elnöke, Tóth Mihály képviselte. Brenzovics László beszédében hangsúlyozta: a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben a kisebbségek jogos igényeit nem tudják kellőképp kielégíteni. Kiemelte, mielőbb megoldást kell találni a nemzetiségi kisebbségeket érintő gondokra, s arra, hogyan is vegyenek részt utóbbiak az állami politika formálásában. Orosz Ildikó a meghallgatáson kifejtette: a kárpátaljai magyar pedagógustársadalom diszkriminatívnak tartja, hogy ukrán nyelvből és irodalomból továbbra is ugyanaz a követelményrendszer a nemzetiségi iskolák érettségizőivel szemben, mint az ukrán anyanyelvű, ukrán iskolában érettségizőkkel szemben. Orosz Ildikó szerint az ukrán nyelv oktatásánál a módszertanon is változtatni kell. El kell fogadni azt a tényt, hogy a kisebbségek számára az ukrán nem anyanyelv, hanem második nyelv. Ebből kifolyólag annak módszertanát kell használni az oktatás során, és meg kell teremteni az ehhez szükséges eszközöket is, így kifejezetten erre a feladatra felkészített, mindkét nyelvet és kultúrát jól ismerő tanárokat kell képezni. Javaslatot tett arra, hogy kötelező jelleggel az 5-6. osztályos tanulók számára vezessék be a magyar népismeretet, a 7-9. osztályosok számára pedig a magyar nép történetét. Orosz Ildikó nehezményezte, hogy az egyházi líceumok továbbra sem kapnak állami normatív támogatást, kérte ennek változtatását.

